

Johan Bergström
Byggnadsantikvarie,
011-151038

Bedömning av föreslagen nybyggnations kulturmiljöpåverkan (i samband med upprättande av detaljplan Bollen 2 och 7 med närområde, SPN 2016/0313 214)

Bakgrund

Inom detaljplanearbetet med Bollen 2 och 7 med närområde - som för närvarande bearbetas inför granskning - har det föreslagits att den till Lenningska parken angränsande byggnaden på fastigheten Bollen 2 vid Ektorpsgatan ska rivas och ersättas av ett bostadshus i åtta våningar. På samma sida av gatan strax norrut i Kv. Domaren uppförs i skrivande stund tre bostadshus i sex våningar. Förfrågan har inkommit till kommunal byggnadsantikvarie om att genomföra en bedömning av åttavåningshusets påverkan på kulturmiljön, samt vilken kulturmiljöpåverkan potentiell framtida bebyggelsen längs övriga delar av parkens ytterkanter (där detaljplanearbete för närvarande inte pågår) kan få.

Länsstyrelsen har i sitt samrådsyttrande betonat att planområdet ligger inom riksintresse för kulturmiljö (E52 Norrköping) och berör kulturhistoriskt värdefulla miljöer så som Lenningska parken, Vattentornet och Södra Promenaden. Länsstyrelsen uttrycker att denna kulturmiljö negativt kan påverkas av planens nuvarande gestaltungsförslag då det kommer begränsa sikten mot vattentornet och parkens entré från Ektorpsgatan. Det anses vidare önskvärt att planen bearbetas så att de visuella sambanden för de sistnämnda kan stärkas.

Byggnadsantikvarisk bedömning

Vattentornet från 1903 är sedan tidigare inventerad och utpekad som en Klass 1-byggnad, vilket enligt kommunens kulturhistoriska klassificeringssystem motsvarar en *särskilt värdefull byggnad* belagd med förvanskningförbud enligt Plan- och bygglagen (8:17). Byggnadens status kan delvis motiveras genom att den ritats av en av Norrköping mest betydelsefulla arkitekter under denna tid - Werner Northun, att den visar prov på en arkitektonisk gestaltning med en för ändamålet hög ambitionsnivå, samt att den präglas av ett kvalitativt hantverksmässigt utförande. Men byggnaden hyser även ett stort miljövärde då den (trots att den är uppförd flera år efteråt) förstärker grönområdets karaktär av engelsk park, vilka ofta historiskt kännetecknats av pittoreska och romantiska bebyggelseinslag med klassicerande eller gotisk prägel. Med bl.a. tegelmurar och kreneleringar anknyter vattentornet till denna tradition. Tornet utgör i förlängningen ett välkänt attribut för denna historiska park och varslar och markerar dess närvaro i stadsomgivningen.

Tornets övre delar har för närvarande god synlighet från Fotbollsgatan där bebyggelsen eller vegetationen är låg. Från Södra Promenaden täcks merparten av synfälten av träd, vilket försvårar sikten under lövbeklädda månader men som tillåter förhållandevis god synlighet under avlödade årstider. Från Lennings gata är synligheten nästan obefintlig på grund av häckar och träd. Även vid Ektorpsgatan kommer nu synligheten kraftigt begränsas från Södra Promenaden i och med de pågående byggnationerna i Kv. Domaren. Därmed kommer den starkaste och mest direkta siktlinjen mot vattentornet från den mest offentliga och trafikerade leden i närområdet att försvinna. Detta försvårar att vattentornets värde som markör för Lenningska parken kommer till sin rätt.

För att kompensera sistnämnda faktum rekommenderas att åtgärder tas för att bibehålla en viss synlighet av tornet från Ektorpsgatan. Tornets synlighet på denna plats har även stor potential att stärka och accentuera parkentrén som finns på denna gata. Sådana åtgärder kan förslagsvis utgöras av att sänka höjden på det planerade bostadshuset på Bollen 2 för att göra tornets överdel synlig från gatans borte östra kant, eller t.ex. att utnyttja reducerad husbredd eller beskurna hörn för att göra tornet i sin helhet synligt i den framtida glipan mellan det planerade huset och bebyggelsen i Kv. Domaren.

Beträffande eventuell ytterligare exploatering av marken på parkområdets yttergränser (utanför nuvarande detaljplaneområde) så avråds detta starkt då detta skulle förvanska grönområdets historiska parkkaraktär och offentliga

Samhällsbyggnadskontoret

2020-03-11

Vårt diarienummer

SPN 2016/0313 214

karaktär. Detta gäller i synnerhet längs Södra Promenaden men även längs Fotbollsgatan. Lägre byggelse längs de södra delarna av Lennings gata, där parkens och tornets synlighet redan är mycket begränsad, skulle kunna diskuteras förutsatt att bebyggelsens skala och gestaltning inte inkräktar på parkkaraktären sett inifrån parken.

Johan Bergström

Byggnadsantikvarie,
Övergripande samhällsplanering